

GOEDE VRIJDAG

27 maart 1964

Goedenavond, vrienden.

Aan het begin van deze avond wil ik u erop wijzen, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Wij hopen dan ook, dat u zelfstandig na zult denken over alles wat te berde wordt gebracht. Het is vandaag:

GOEDE VRIJDAG

Dit betekent dat men zich over geheel het land - en een groot deel van de wereld - weer bezig gaat houden met de oude lijdensgeschiedenis. Het is een oud en waardig verhaal, maar ik weet niet, of dit verhaal nog zo in deze tijd past. Het waarom zal ik trachten u duidelijk te maken in het volgende onderwerp:

Het is nu op aarde een tijd van vernieuwing, een tijd vol van veranderingen en razendsnelle ontwikkelingen, vaak gepaard gaande met een al even razendsnelle vervreemding van alle werkelijkheid. Wanneer je in zo een tijd leeft, zijn er twee wegen mogelijk: je kunt vooruitzien en trachten met de tijd mee te denken, je kunt echter ook terugzien en proberen alles, wat eens was en wat toch zo mooi is, zonder verandering te behouden.

Wanneer je dit laatste doet, blijkt echter, dat de tijd zich tegen je wendt, dat het steeds moeilijker wordt om te leven en je steeds meer geïsoleerd raakt van alle werkelijkheid. Vernieuwing is een proces, waarin men - naar ik meen - vooral dient te zoeken naar de positieve kant. Dat doet men uiteindelijk ook vandaag: terwijl men nog vertellen moet, hoe Jezus aan het kruis wordt geslagen, roept men tussendoor reeds "halleluja", omdat Hij verrijzen zal - iets, wat ik wel kan begrijpen en billijken.

Maar de tijd, waarin men nu leeft, is nu eenmaal een andere als de tijden, die men heden pleegt te herdenken. Het is een tijd, waarin een dergelijk eenvoudig conflict niet meer belangrijk kan zijn om de doodeenvoudige reden, dat er voor de mens van heden geen geestelijke vrijheid meer over dreigt te blijven. Voor hem is er maar schaars en zelden een voldoende vrijheid, om zich geestelijk geheel onafhankelijk te kunnen ontwikkelen. Wij kunnen zeggen, dat Jezus met zijn lijden de schulden van de mensen heeft gedragen. Dat is alles heel mooi. Maar die schuld werd dan toch alleen in overdrachtelijke zin gedragen en niet in werkelijkheid. De mensheid van deze dagen heeft zich zovele problemen geschapen, die zij toch werkelijk zelf op zal moeten lossen, dat het bijna gevaarlijk wordt om terug te gaan zien naar iets en iemand uit het verleden met de uitroep: "Hij zal het wel voor ons in orde maken."

Jezus is buitengewoon moedig geweest. Maar wat hebben wij aan de moed van een Jezus uit het verleden, zelfs als voorbeeld, wanneer de mensheid in deze tijden steeds laffer en zwakker wordt? Ik zou zeggen: weinig. Want wat kun je doen met iets als de moed van een ander? Wat kun je daarmee doen, zolang je zelf niet tot werkelijke daden kunt komen, geen eigen visie meer aandurft op de wereld en haar waarden, en terugschrikt voor een visie op leven en toekomst, waardoor men zeggen kan: "Ik wil dat morgen voor mij dit of dat zal betekenen?"

In een periode als de huidige, met haar razendsnelle veranderingen en ontwikkelingen, zal men werkelijk zelf moeten doen, zelf moeten denken. Geestelijk mag men dan nog steunen op dat, wat in het verleden gebeurd is, maar meer niet. Laat het daarbij. Probeer niet het mooie oude vast te houden en het nieuwe aan je voorbij te laten gaan.

Ik kan mij voorstellen, dat er mensen zijn die zeggen: "Ja, maar ik voel nu eenmaal voor Rembrandt en Boccherini en voel niets voor modernisten, terwijl de muziek van Miles Davis mij crazy maakt." En menen, dat daarmee de zaak is afgedaan. Met hun mening hebben zij gelijk. Er is niemand, die u werkelijk kan zeggen, wat u mooi of lelijk moet vinden. Maar wel is het zeker, dat de gezapigheid uit de tijd van Rembrandt en de boertigheid van een Hals, de bezinningsperiode met zijn mystieke achtergronden waarvan van Eyck een vertegenwoordiger was, voorbij is gegaan.

De mens van heden heeft daarvoor geen tijd meer. De zoete muziek à la Boccherini is alleen maar een verre droom, iets als een verhaal met elfen en feeën. Een mooi verhaal misschien, maar een verhaal, waaruit je steeds weer wakker schrikt door het geloei van sirenes, het geknetter der motoren en het gestamp van de machines in de fabrieken. Dit rumoerige heden, deze vernieuwing, is dan voor heden mijn punt van uitgang. Niet het verleden. Niet de Jezus, die eens geleden heeft, begraven werd en opstond, uit de doden. En ook de mensen van vandaag, die daarmee misschien nog zoveel gemeen hebben, zijn mijn onderwerp: deze mensen van heden, die steeds weer menen voor een persoonlijk Golgotha te staan, en trachten daarover heen te springen met de polsstok van een staking en 10% loonopslag.

Ik wil met u spreken over de tijd die komt, over de werkelijkheid waarmee de mens op deze wereld en de geest in de sferen genoeg zal moeten nemen. De werkelijkheid, waarmee men zelf iets zal moeten doen.

Ik begin dan maar meteen met een constatering:

Alle geloof en alle idealisme in deze dagen is vervreemd van de werkelijkheid. Een idealist is in deze dagen meestal iemand, die zijn idealen op anderen wil toepassen, zolang hemzelf dit niet te lastig wordt. Iemand, die gelooft in deze dagen is maar al te vaak iemand, die bepaalde geestelijke stellingen of waarheden volkomen onderschrijft in de geest, zolang hij ze stoffelijk maar niet in de praktijk hoeft te brengen. Daaraan echter hebben wij in deze tijd niets. Het denken, de gedachten van het verleden, zijn dood. De holle leuzen met al hun goede bedoelingen, sterven weg in de praktijk. De sociale leuzen van eens - nog niet zó lang geleden - zijn verزند en dreigen teloor te gaan in het drijfzand van organisatie en perfectionisme. De gedachte aan een vrije, persoonlijke ontwikkeling, is langzaam maar zeker gesmoord in de papieren ketenen van diploma's. De gedachte van persoonlijk denken, streven en vooruitkomen is langzaam gekanaliseerd, tot van de woeste stromen van energie, die eens de wereld groot maakten, alleen nog maar een klein druppelend straaltje uit een openbare kraan is overgebleven.

Op dit ogenblik is er te weinig waardevols. Niet, dat er te weinig initiatief zou zijn: de mensen van heden willen alles. Zij willen de wereld vrede geven, mits het maar hún vrede is. Zij willen de mensheid bekeren tot een nieuw en hoger geestelijk inzicht, mits het maar hún eigen inzicht is. Zij willen de mensen allemaal gelukkig maken, wanneer die mensen hen eerst maar eens volkomen willen gehoorzamen.

Dit is een onmogelijke toestand. Als wij dan ook zien naar de toekomst, kunnen wij wel berekenen, wat er ongeveer zal gaan gebeuren. Naarmate men meer gaat theoretiseren vanuit een ideaal, een godsdienst, een stelling, zal men minder rekening gaan houden met de werkelijkheid en zal men een steeds grotere kloof veroorzaken tussen de werkelijkheid, zoals deze nu eenmaal bestaat, en de dromen, die men koestert. Dat betekent, dat de mensen steeds grotere conflicten te verwerken krijgen en gewelddadig zullen gaan proberen hun droom toch waar te maken, hun idealen toch tot uitdrukking te brengen. Of het nu vrije boeren zijn, die dit doen, nazi's, communisten of anderen, gereformeerden misschien, die een zondagsheiliging wensen, of humanisten, die een absolute vrijheid van gedachten wensen, zij menen het voor zich en vanuit hun standpunt wel goed.

En ieder van hen begrijpt één ding niet: dat de tijd voorbij is voor massale bewustwording, een massale ontwikkeling of inwijding. De tijd van de groepen is voorbij.

De vernieuwing van deze tijd toont steeds meer aan dat elke groep, die in deze dagen nog groeit, zichzelf over het hoofd gaat groeien of gegroeid is. Of u nu wilt zien naar James Hoffa e.c. in de USA of naar Suurhoff, NVV e.d. hier - of misschien liever naar christelijken of liberalen - zij zijn tegen zichzelf verdeeld, moeten in zich een felle en harde strijd voeren, om althans naar buiten toe enige eenheid te kunnen bewaren. Zij moeten alles gooien op discipline en, zelfs wanneer zij zeggen voor vrijheid te strijden, reeds binnen zich alle vrijheid onderdrukken, omdat zij anders niet meer kunnen voortbestaan. Kijk eens naar de verschillende staten, die men geschapen heeft. Wat is hun werkelijkheid? Dat deze staten gewurgd worden in hun eigen beperkingen. Hoe meer zij nationaal willen blijven denken en handelen, hoe meer zij gekneveld worden door hun onvermogen, hoe kleiner hun mogelijkheden, hoe groter hun behoeften en eisen zijn. Dan zal dus wel het eerste wat de vernieuwing duidelijk gaat voortbrengen, een conflict zijn.

Laat ons echter niet vergeten, dat ook voor Jezus een conflict heeft bestaan. Het is Goede Vrijdag. Goed. Maar Jezus moet ook op Getsemane voor zich uitmaken, wat Hij zal gaan doen: datgene, wat past binnen de verlangens en inzichten van zijn gezellige volgelingen of dat, wat Hij ziet als eigen werkelijke taak, als het belangrijke van Zijn eigen leven. Hoe Hij gekozen heeft, weet eenieder. Het heeft Hem aan het kruis gebracht, maar zonder dit kruis was er geen christendom geweest.

Wij staan voor de vraag, of wij mens zullen zijn ten koste van alles, of gezellig voort zullen gaan met het afwentelen van eigen verantwoordelijkheden, eigen meningen zullen terzijde schuiven en steeds mechanischer gaan leven, tot de toekomst alleen nog maar een soort menselijke mierenstaat kan brengen. Indien men wenst, dat er in komende jaren nog ware mensen op deze wereld zullen leven, zal men reeds nu moeten kiezen voor een vrije mensheid, hoe moeilijk dit ook sociaal voor velen zal kunnen zijn, hoe groot de offers ook zullen zijn, die dit de eenling en de gemeenschap kosten zullen.

Wij zien de mens van deze dagen steeds, weer grijpen naar een inwijding. Er zijn er vele, die menen dat er ergens een geestelijk panacee is, een wondermiddel, waarmee je zo maar aan de ellende kunt ontkomen. Wij hebben onze kerk, onze school, onze gemeenschap, die wij volgen. Wij lezen uit de hemelen, wat er moet gebeuren. Wij staan boven de anderen. De wereld zal vergaan, maar wij, in onze ark drijven als nieuwe Noë's over de wateren. Degenen, die zo denken, zijn echter zéker geen nieuwe Noë's. Ten hoogste zijn zij afstammelingen van het paar ezels, dat hij volgens het verhaal toch ook aan boord gehad moet hebben.

Want, mijne vrienden, met dergelijke illusies, met al die zoetsappigheid komen wij geen steek meer verder. Je kunt niet als mens alleen bestaan, geheel tegen alle maatschappij in. Dat is waar. Over 100 jaren of 10.000 jaren zal dit nóg niet mogelijk zijn.

Een mens behoort nu eenmaal in een gemeenschap. Zijn vorm van bestaan vergt een vorm van maatschappij. Maar desondanks zal hij zelf en zal de groep, waarvan hij deel uitmaakt, niets kunnen bereiken, wanneer hij zich steeds maar neerlegt bij de meerderheid en niet bereid is om, zoveel mogelijk rekening houdende met de groep, in alle belangrijke dingen zijn eigen weg te gaan. Een eigen weg gaan brengt vele en grote verantwoordelijkheden, openbaart zich veelal in conflicten en vervolgingen. Geloof mij echter, wanneer ik u zeg, dat dé gemeenschap alleen zijns ondanks verder gaat, zodat juist de meest eerlijken en begaafden door deze gemeenschap het sterkst vervolgd zullen worden. De gemeenschap is namelijk zelden of nooit consequent.

Neem nu maar één enkel voorbeeld: er wordt de laatste tijd nogal opgetreden tegen en geprocedeerd over valse voorlichten en valse voorstellingen van zaken. Ook in Nederland zal daarvan binnenkort wel sprake zijn. Wat zou u ervan denken, wanneer de kiezers van Nederland de politieke partijen eens aan zouden klagen op grond van de misleidende en soms zelfs onware propaganda, waarmee zij tot het afgeven van hun stem aan deze groepen en het zich bekennen tot die partijen werden verleid. Weet u, wat er dan zou gebeuren? Er zou onmiddellijk een wet worden aangenomen en dankzij deze wet zou eenieder, die zijn mond hierover nog verder open durfde doen, naar een oord van afzondering gebracht worden, waar hij zijn vrijheid van meningsuiting desnoods schreeuwende voort zou kunnen zetten, zonder dat echter iemand hem

zou kunnen horen. Dit zijn natuurlijk geen leuke dingen. Toch zullen wij hier moeten beginnen, indien wij werkelijk deel, willen hebben aan de vernieuwingen en de vraag moeten stellen: Wat is wáár?

In deze dagen van verandering en vernieuwing kan men zich, dat blijkt steeds duidelijker, niet meer verlaten op de uiterlijke feiten, de verklaringen daarvan gegeven en de betekenissen daarvan, zoals deze door belanghebbenden worden voorgespiegeld. Men kan zich alleen nog baseren op eigen beleven, eigen gevoel van juistheid, eigen en persoonlijke benadering van leven en levenswaarden. Dit betekent een scheiding, eerst in denken, maar dan ook in leven, tussen individu en gemeenschap. De conflicten, die daaruit voor het individu voortkomen, zullen zich in de komende 10, 20 jaren zeker kenbaar maken. Misschien zullen deze geschillen de mens geven, wat zovele kerken en groeperingen nu pretenderen, te kunnen geven. Begrijp mij wel. Ik wil geen kerken of scholen veroordelen, want zij hebben veel goeds, wie zou ik zijn, om hen aan te klagen? Maar werkelijke beleving, persoonlijke bewustwording geven zij zelden of nooit.

Ik zie de toekomst, ik zie de vernieuwing, ik zie de ontwikkeling. Ik zie, dat, zoals het oude hout gebroken moet worden en vallen, wil een boom waarlijk goed bloesem dragen in de lente; de oude versteende methoden van denken, geloven en leven, waar men niet waarlijk met geheel zijn wezen achter staat, vooral het stellen van discipline in de plaats van persoonlijke beleving, ten onder zal moeten gaan voor de mensheid verder kan trekken.

Jezus heeft zijn apostelen veel achtergelaten. Wanneer wij zo eens de eigenaardige gebeurtenissen nagaan, waarvan ons verteld wordt - vooral door Johannes en Lucas - zien wij bv. Petrus opeens als de verrader. Petrus, die drie malen zijn heer verloochent, voor de haan gekraaid heeft. Vervelend voor Petrus. Maar ik meen, dat juist Hij daarom in deze tijd van vernieuwing zeer goed zou passen: De meeste mensen lopen immers in deze dagen warm voor alles, wat maar mooi en goed is. Maar wanneer zij de mogelijke consequenties van hun deel hebben daaraan beseffen, reageren zij onmiddellijk met een: "Maar ik hoor er niet bij hoor, neen. Ik vond het wel mooi, maar ik hoorde er toch werkelijke helemaal niet bij". Wir haben es nicht gewusst, nichtwahr?

Uit angst om eigen gemak en vrede verloochent men steeds weer alles, waarin men in wezen gelooft. Iedereen staat officieel op de bres voor eer en eerlijkheid, maar toch zijn er honderden, die maar al te graag een auto of brommer "lenen" of stelen, wanneer zij de kans krijgen. Hoeveel zouden niet graag een miljoen stelen, wanneer zij maar de kans kregen en niet al te veel risico's hoefden te lopen daarbij? Maar hoeveel mensen zijn er, die ook maar een beetje ongemak willen dragen zonder verdere kans op beloning, alleen maar om te kunnen zeggen tot zichzelf: ik heb goed gehandeld? Dergelijke mensen zijn er niet zo gek veel. En toch is dat de levenshouding, waar allen naar toe zullen moeten streven.

Wat mij tot een volgend aspect van deze vernieuwing brengt:

Op het ogenblik verraadt de mens voortdurend zichzelf en zijn medemensen. Op een gegeven ogenblik wordt de mens hierdoor zo bitter, dat er geen andere wegen meer overblijven dan "er het beste van maken", tenzij men de gehele wereld zou willen vernietigen. En er zijn op het ogenblik meer mensen dan u vermoedt, die deze wens bewust of onbewust koesteren. Of men zal, zoals Petrus later dan toch heeft gedaan, alles in moeten zetten tot eigen leven toe, om wat je enige malen verloochend hebt, te openbaren, om het waar te maken en te beleven. Ik meen dan ook, dat dit aspect in de toekomst heel belangrijk zal worden.

U bent hier met een gemengd gezelschap: wat jongeren, meerdere ouderen. En enkelen, die esoterisch geschoold zijn en enkelen, die zelfs niet willen denken. Er zijn er onder u, die hier een geloof zoeken en mensen, die graag een mooi woord horen. Zoals u hier bij elkaar zit, bent u, met al uw pretenties van geestelijk leven enz., geen cent waard tenzij u - ook al verraadt u misschien 10.000 keren alles, waarin u gelooft - zo zeer een hekel krijgt aan uw eigen liegen, aan uw draaierijen, dat u eindelijk zegt: "ik kies voor de waarheid, het kan mij niet meer schelen, wat mij dit zal kosten, maar ik wil waar zijn."

Uw tijd kent vele statussymbolen. Als ik mij niet vergis moet eenieder, die meetelt, een mooie auto hebben, een koelkast en een bijzonder mooie televisie enz. enz. Men heeft dit slechts ten dele voor zich en zou misschien met minder gaarne genoeg nemen. Maar het is nu eenmaal noodzakelijk, want als het erop aankomt, heeft men dit alles immers voor de burens - die genieten dankzij de moderne bouwmethoden trouwens waarschijnlijk nog het meeste van uw radio.

Maar wat is werkelijke status? Wat kun je bereiken of kopen, wat door anderen niet zo gemakkelijk verworven kan worden? Weinig. Men kan van anderen alleen nog verschillen door geestelijk meer te zijn dan een ander. Het resultaat zien wij overal. De aanbidding, van wat ik de gouden ezel met doktersbul zou willen noemen, neemt hand over hand toe. Maar nu rijst de vraag, of deze dingen wel zoveel waarde hebben, als men er nu nog aan toekent. Kan een mens werkelijk, alleen aan de hand van een systeem levend en denkend, werkelijk iets bereiken? Zou een werkelijk nieuwe idee niet eerder voortkomen uit iemand die fantasie heeft en desnoods verder maar weinig begrip van de theorieën, verbonden aan datgene, waarover hij spreekt? Zou deze niet vruchtbaarder zijn in denken en streven dan iemand, die alles metende of denkende alles te weten, alleen binnen het systeem durft denken en streven? Gezien de ontwikkelingen meen ik, dat de geestelijke inhoud van de mens langzaamaan statusbepalend zal worden. Belangrijkheid zal vooral een kwestie van "geestelijk waardig zijn" worden.

Een geestelijke waardigheid kan men niet vinden binnen een gemeenschap als de huidige en de normen die men nu hanteert. Het resultaat zou zijn, dat onnoemelijk veel mensen anders zouden gaan denken en reageren dan nu aanvaardbaar is. Sommigen - waarschijnlijk vooral de eersten, die zoeken naar deze nieuwe waardigheid - zullen dit dan doen door te zoeken naar een verzet tegen de maatschappij. Ik kan mij best voorstellen dat er ook nu jonge en oudere mensen zijn, die zo zeer een hekel hebben aan de maatschappij, waarin zij leven, dat zij zeggen: "Kom, laat ons een stoelpoot nemen of een fietsketting en anderen af gaan rossen." Ook al is dit niet netjes, niet mooi, al hoort dit niet en is een dergelijk gedrag niet menswaardig. Ik ben dit alles met u eens. Maar het is nu eenmaal een uiting van een verzet tegen de wereld en eigen onbegrepen en onbelangrijk bestaan.

Nu zijn er weer twee mogelijkheden:

Allereerst wel, dat deze vorm van zich verzetten tegen de gemeenschap zo sterk groeit, dat deze gemeenschap daaraan in chaos ten onder gaat.

De tweede mogelijkheid is, dat men beseft, hoe groot dit gevaar wordt en daarom uitgrijpt naar de oorspronkelijke idee, de oorspronkelijk en persoonlijke manier van leven en denken.

In dit tweede geval meen ik, dat als eerste teken van de vernieuwing een nieuwe vorm van kunst geboren gaat worden. Verbaas u niet: kunst is gelijktijdig een van de meest nutteloze en meest waardevolle bereikingen van de mens. Kunst kun je niet eten. Je kunt er zelfs niet altijd blij door worden. Maar kunst, die in staat is om het wezen van de mens uit te drukken, is een overbrengen van het verborgen Ik, dat nu zo overal aan banden en in ketenen ligt, naar de maatschappij, de wereld van de mensen. D.w.z. dat de kunst voor de kunstenaar vaak datgene is, waardoor hij leeft - ook al zijn zijn uitingen in de ogen van alle anderen kolder.

Voor andere mensen zal dit betekenen, dat zij geconfronteerd worden met de innerlijke wereld, de innerlijke waarheid van anderen, dat zij een mening zullen moeten hebben. Niet meer de mening van de een of andere kunstcriticus, maar een persoonlijke beleving ervan. Of deze anderen nu in deze beleving haat of verrukking, aanvaarding of afkeer kennen, is van minder belang. Zij worden gebracht tot een zélf reageren.

De kunst is altijd weer de voorloper geweest van de ontwikkelingen bij de mensen. De decadentie van de vroegere grote rijken werd vooraf reeds kenbaar getoond in de kunst, die mank blijkt te gaan aan een te groot formalisme, of een zoeken naar een te gladde perfectie. Aan de andere kant blijkt ook, dat de kracht van vele volkeren aan eigen wereld en nageslacht vooral in de kunst kenbaar werd gemaakt.

De felheid, waarmede men bv. trachtte te breken met alle regels - zoals Egypte en Babylon bv. hebben gekend - spreekt zelfs nu nog tot de mensen uit de kleine, beschadigde kunstwerken van karakter, die men vinden kon in Uruk, Ur e.d.

Ook in deze dagen trachten steeds meer kunstenaars met alle regels te breken en zichzelf te uiten. Maar werkelijke kunst is nog iets meer dan alleen maar een onbeheerste persoonlijkheids-uiting. Zij is de uiting van het innerlijke wezen in een redelijk beheerste en daardoor voor anderen bevattelijke vorm.

Ik meen dan ook, dat deze veranderingen in de kunst reeds spreken over de toekomst en reeds nu veel weergeven van alles, wat in de vernieuwing een grote rol zal spelen. Misschien vraagt u zich af, wat men daaraan nu wel zal hebben. Wat heeft men aan een symfonie van deze tijd? Wat heeft men aan een kunstwerk dat in een warreling van kleuren, uiteindelijk het vertekende wereldbeeld en de verwarringen van de hedendaagse mensen weergeeft? Op zich natuurlijk weinig. Bovendien zijn zowel de positieve als de negatieve aspecten van het menselijk leven weergegeven in de kunst. Ik zei het reeds: kunst is niet nuttig. Het is alleen iets, wat je wakker kan maken voor waarheden, die nog niet gerealiseerd zijn. En wanneer de mens wakker wordt, zo blijft hem in deze dagen alleen nog de mogelijkheid om een geestelijke plaats te zoeken, een bewustzijn dat in de plaats kan treden van de gebondenheid aan het materiële, dat steeds meer tot eenvormigheid en geesteloosheid neigt.

Wanneer het zo verder gaat, als nu, komt iemand over 50 jaar bij een vriend op bezoek en vergist zich: de bezoekers blijven, de gastheren gaan naar huis. Begrijpelijk, alles is zo eenvormig, dat men zelfs t.a.v. eigen huis niet meer kan zeggen waar eigenlijk het verschil nog ligt.

De vernieuwing, de werking, die in deze tijd steeds meer werkzaam wordt, is in haar eerste uitingen vooral een kracht, die zich tegen een dergelijke gelijkvormigheid verzet. Het is een kracht, die desnoods de moeizame gang naar een Schedelplaats, met zijn herhaald vallen, de zwakte en op de koop toe de pijnlijke dood, vreugdig leert aanvaarden, omdat het alleen zo nog mogelijk is waarlijk trouw te zijn aan jezelf.

Maar trouw zijn aan jezelf betekent ook in deze dagen heel wat meer, dan men pleegt te beseffen, omdat het menselijke leven, nu eenmaal veel meer omvat dan wat de mensen durven beseffen. Zij weten het innerlijk wel, maar durven het niet erkennen, durven er niet voor uit te komen. Vroeger wist men nog, dat de dromen, die in je leven, die ergens achter je uiterlijk verborgen blijven, je visioenen met alle haat en liefde, die gehele verborgen wereld, dé eigenlijke werkelijkheid van de mens is. Al het andere was alleen maar een vorm van bestaan. Nu heeft men alles gesorteerd in vakjes en geregeld aan de hand van uiterlijkheden, tellende: zoveel mensen gaan er op zondag naar de bioscoop, zoveel naar een voetbalwedstrijd en zoveel naar de kerk. Men vraagt zich niet af, wat dit betekent, maar stelt eenvoudig: wanneer wij onze propaganda zo en zo richten, zullen er meer mensen naar de kerk gaan en meer naar het voetballen kijken dan naar een film. Dit is wenselijk. Rechtvaardig als wij zijn zullen wij de bioscoopeigenaren een subsidie toekennen en hun belastingen verminderen. Want dat is nu eenmaal de moderne manier van denken.

Denk niet verder na mens, raadpleeg de IBM-machine, laat haar ratelen en je de antwoorden geven. Maar wat is daarin niet tegenwoordig? Wat maakt die antwoorden vaak "bijna waarde-loos"?

Misschien een niet beseffen van de romantiek, de vlucht, die een mens zoekt in de film, een gebrek aan begrip voor de mens, die naar een geloof zoekt in de kerken, maar niet waarlijk meer vinden kan, de roes van het gezamenlijk juichen, wanneer moderne gladiatoren met of zonder bal elkaar in het sportpark te lijf gaan en een ogenblik de voldoening van deel hebben aan een prestatie geven?

Dergelijke dingen verschillen van mens tot mens en kunnen niet in een positief-negatief systeem van tweetalig rekenen worden uitgedrukt. Wanneer men toch grijpt naar de cijfers en statistieken

om het leven van de mens te bepalen, zo zal men zich af moeten vragen, wat daarin nog werkelijk overblijft van de levende mens, zijn dromen verlangens en behoeften.

Men mist de verborgen mens. De verborgenheid van de mens, die zijn geest, zijn innerlijk denken en onderbewustzijn omvat. De waarden dus, die binnen het kader dezer vernieuwing steeds sterker op de voorgrond treden en reeds nu, alleen in het laatste jaar alleen reeds, vele malen de mooi gestelde theorieën en onfeilbare machinale berekeningen waardeloos heeft gemaakt, de gestelde patronen doorbroken, onzekerheden geschapen waarmede men geen raad weet.

Er komt een ogenblik, dat deze verborgen waarden te sterk spreken om te kunnen volstaan met een afbreken van de gestelde regels en verhoudingen. Dan zal een nieuwe innerlijke zekerheid geschapen moeten worden. Maar waar zal de mens een innerlijke zekerheid kunnen vinden dan in zichzelf? O, het is eenvoudig genoeg om tot de mens te zeggen: keer in jezelf en je zult God ontmoeten. Maar hoe moet je dit zeggen tegen een mens, die in een wereld leeft, waar men van God zoiets heeft gemaakt als een kruising tussen een boeman en een droomfiguur? God is zelfs binnen de godsdiensten helaas vaak niet veel meer dan een slaapmutsje voor de vromen, en een suikerdotje voor hen, die schreeuwen, omdat zij bang zijn voor de dood.

U hebt gelijk. Dat klinkt cynisch. Maar is het dan niet de waarheid? Je kunt niet leven zonder geloof, je moet in iets kunnen geloven, al is het alleen maar in jezelf. Je moet toch iets hebben, waar je nog op vertrouwen kunt, nietwaar? En dat zullen de mensen van heden steeds meer gaan ervaren want zonder vertrouwen kun je niet meer werkelijk leven. Zonder dit is er geen status meer, zonder dit is er geen doel meer in het leven. Zonder dit is men afval van de mensheid, weggeveegd in de riolen van de maatschappij met wat AOW en een fatsoenlijke begrafenis na, zodra je niet meer deugt voor een mechanische plaats als menselijke machine binnen het zinloze productieproces.

Dit kan een mens uiteindelijk niet aanvaarden. Daarom zal hij eerst naar zichzelf gaan zoeken, naar een persoonlijke uiting, een beleving. Maar al snel is ook dit niet voldoende en zal men gaan zoeken naar krachten binnen zichzelf en daar nieuwe bekwaamheden, handigheden, mogelijkheden ontdekken.

Ik weet dat de mens in het begin deze mogelijkheden en krachten voor het grootste deel verkeerd zal gaan gebruiken. Wanneer je steeds een auto of brommer hebt gezien als je ideaal in het leven, kun je nu eenmaal niet onmiddellijk en zonder meer op het zuiver geestelijke omschakelen. Wel komen er andere ideeën: een nieuwe soort bromfiets misschien of een nieuwe methode om er iets mee te doen. Dan ontstaat een gemeenschap, die haar samenhang en eenheid niet alleen meer ontleent aan het protest tegen de grotere gemeenschap, maar in zichzelf iets anders iets nieuws en nuttig wil scheppen, waaraan die ander grote gemeenschap zelfs iets kan hebben.

Daarmede begint het ongetwijfeld. Want de komende tijd is voorlopig vooral de tijd van de kleine opstandigen. En per slot van rekening: wanneer wij nog even een terugblik wagen, zien wij, dat het in Jezus' tijd precies zo was. Pilatus was zo vaderlijk en goed als menige rechter van heden. Wanneer hij de termen van deze dagen gebruikt had, zou hij waarschijnlijk gezegd hebben? "Zo, mijn jongen, Hoe kom jij nu hier? Ben je dan werkelijk een koning? Van een ander rijk? Zie je nu wel! Je droomt alleen maar. Je moet je aanpassen aan de werkelijkheid, kerel. Wij zullen eens een psychiatrisch rapport over je aanvragen." Pilatus af, naar buiten, naar de priesters. En terug: "Maar Jezus, jongen, kun je nu werkelijk niets verzinnen? Wij moeten jou toch vrij kunnen spreken, nietwaar? Wat is dat? Geef je geen antwoord meer? Zeg eens, brutale aap, ik sta me hier voor jou in te spannen, niet voor mijzelf. Hoe is het? Komt er nog antwoord? Ik geef je nog een kans. Geef je antwoord? Anders laat ik je geselen."

Zo ongeveer zal het wel geweest zijn. Goed bedoeld, vaderlijk. En buiten stonden ook mensen, die het goed meenden. Annas had gedacht: wanneer onze tempel in het gedrang komt, wanneer het gezag van de tempel ineen valt, worden alle mensen hier stuurloos. Wat blijft er dan over van ons jodendom, van onze eredienst, van onze band met God?

En dan is het gemakkelijk te redeneren, dat het beter is, dat een mens sterft, dan dat een geheel volk ten ondergaat. Trouwens? Hoeveel mensen worden in uw dagen niet opgeofferd? Opgeofferd, omdat het beter is dat een mens sterft, failliet gaat, of desnoods een gehele stand ten ondergaat, dan dat een geheel volk schade lijdt? O, er is geen recht. Dat was er toen niet en is er in wezen ook nu nog niet. En de bedoelingen zijn nog altijd even goed. Iedereen bedoelde het goed. En in hun goedheid hebben zij Jezus gekruisigd.

Nu bedoelt ook iedereen het goed. Iedereen meent vaderlijk te mogen doen. Deze vaderlijkheid draagt in zich echter het zaad der vernietiging. Op het ogenblik, dat Jezus aan het kruis stierf, begon de vernietiging van de tempel. Op het ogenblik dat men meent op een vaderlijke manier voor de mensen te kunnen zorgen, door recht ter zijde te schuiven ten bate van algemeen belang en bescherming der onderdanen begint reeds de ondergang van het systeem, dat zo paternalistisch denkt. Het resultaat van de nu heersende bestuursmentaliteit is duidelijk naar ik meen. De toekomst brengt steeds meer samenkomsten, die ik kan vergelijken met hagenpreken, bijeenkomsten en acirs, die geheel buiten de erkende gemeenschap om verlopen.

Ik kan mij voorstellen, dat er kleine groepen komen, die bereid blijken alle normen van fatsoen en redelijkheid overboord te zetten, alleen maar om zo zich op de gemeenschap te kunnen wreken en het gevoel te hebben uiteindelijk zichzelf te kunnen zijn. De gemeenschap zal dan wel, oei, ach en foei roepen. Maar deze anderen, mits zij eerlijk zichzelf zoeken en niet alleen maar een beetje genot of een tijdelijke ontvluchting zoeken, zullen sterker worden. Zij leven dan zichzelf. Zichzelf levende zullen zij echter steeds meer een beroep moeten doen op dit verborgen in hen levende deel van het Ik, dat deel van eigen persoonlijkheid, dat de mens van heden weinig of niet meer pleegt te gebruiken: intuïtie, inspiratie, geestelijke kracht misschien, die wat verder gaat dan het normale.

Voor het 50 jaren verder is, bestaat de helft van uw wereld uit bijgelovige dwazen en de andere helft uit bewuste occultisten. U behoeft mij niet te geloven, maar toch zal het zo zijn, want dit is de enige mogelijkheid tot een werkelijke vernieuwing, vrienden.

Nu kunnen wij natuurlijk gaan zeggen: Jezus is voor ons gestorven. Dat klinkt heel mooi, fantastisch mooi. Zeg het nu eens anders: de grote mannen van vroeger, Jelle Troelstra, Nolens, Ariëns hebben toch maar veel voor de mensen gedaan. Zij hebben echt voor ons geleefd. Maar, mensen, wanneer Jezus voor jullie gestorven is - en je gelooft dat oprecht - is het dan zo langzaamaan niet tijd, dat jullie ook zo nodig voor Jezus durven sterven? En als al die grote voormannen geleefd hebben voor jullie, is het dan langzaamaan geen tijd, dat jullie eens gaan leven voor de waarden van die voormannen?

Ik zet dit nu zo en u denkt: tja, ja ja. Eigenlijk heeft hij wel gelijk. En u gaat dadelijk naar huis, leest uw socialistisch dagblad en zegt ondertussen: geef die tuinroller maar niet aan die mensen hiernaast te leen hoor. Misschien brengen zij hem wel niet terug. Laat ze er zelf maar een gaan kopen. Of misschien leest u wat in de evangeliën en zegt opeens: Nu moet je het niet al te gek maken, Mien. Wij kunnen niet te veel weg gaan geven hoor. Laat de staat daar nu maar eens voor zorgen, hoor. Of misschien bent u nog vromer. U leest, dat het goed is de bedroefden te troosten, en gaat onmiddellijk weg om iemand te zoeken, die bedroefd is. Desnoods maak je er zelf eerst een. Dan neem je een vroom boekje en geeft dit aan de bedroefde met de woorden: "Wees getroost, want Jezus is met u."

Nu? En? Zo is het toch? Het klinkt als een "j'accuse" tegen deze mensheid en deze tijd. Maar in wezen geeft het ons de verklaring van alles wat verandert. Je kunt nu eenmaal geen bedroefden troosten met een spreuk en een boekje, en je kunt geen sociaal verantwoord leven voeren, tenzij je jezelf bewust tot dienaar van anderen maakt, desnoods onrechtvaardigheid daarbij op de koop toe nemende.

De mensen, die in de greep van het nieuwe komen en de behoefte voelen toch nog ergens zichzelf te zijn, hebben in een reël samenwerken met anderen, een reële dienstbaarheid hun enige mogelijkheid, om aan negatieve werkingen te ontsnappen.

De komende 15 jaren geven een groei te zien van het aantal a-socialen, zowel in de rijke als de arme standen, over geheel de wereld. Dit gaat gepaard met een al even a-sociaal gedrag op economisch en politiek terrein van de verschillende grotere en kleinere Staten. Dit a-sociaal gedrag is niet het bewijs, dat de mensen slecht zijn. Het toont, slechts aan, dat de maatschappij niet meer deugt. Deze erkenning zal de mens innerlijk vrij kunnen maken. Niet om nu tegen de maatschappij in te gaan, maar om haar te leren begrijpen.

Wanneer iemand steeds je tiranniseert en tegen je schreeuwt, ga je hem haten. Tot je begrijpt, dat hij alleen zo handelt, omdat hij doodsbang is. Dan kun je, na de eerste uitbarsting, zo iemand begrijpen en zelfs medelijden met hem hebben.

Ik meen, dat de nieuwe mensen, die er toch steeds meer zullen gaan komen, innerlijk vrij worden, omdat zij gaan beseffen dat de maatschappij die tracht hen te tiranniseren en te veroordelen, hen in feite niet veracht, maar benijdt. Zij zullen inzien, dat de wereld hen niet afwijst, omdat zij hen veracht of haat, maar doodgewoon, omdat deze wereld vreest, dat anderen evenzo zullen denken en handelen en zo het laatste restje kostbare zekerheid teloor zou gaan. Dan wordt men zich bewust van zijn werkelijke status en beseft: ik hoef niet bang te zijn. Ik kan met beide benen op de grond staan en toch deze waarheid, die in mij leeft, uiten.

Het begrip vernieuwing is overigens niet zo nieuw; wist u dat? De vernieuwing, die zo noodzakelijk is en nu ook werkelijk plaats vindt is de vernieuwing, waarover reeds Jezus heeft gepredikt, de vernieuwing waarover ook de Boeddha zelfs heeft gesproken en die op de achtergrond lag van de Jihad, de heilige oorlog, die Mohammed predikte. De werkelijke vernieuwing is niets anders dan een herleven van de vele oude waarheden, maar nu ontdaan van die eigenaardige bezitslust, die de mensen nog zozeer bindt en het hen onmogelijk schijnt te maken de werkelijke leer, de werkelijke waarheid van het leven, in de praktijk te brengen.

Wanneer ik nog verder wil zien, zo kom ik tot de conclusie, dat de lente niet altijd even mooi is met zijn stormen, zijn regen en - in het Nederlandse klimaat, zo nu en dan zijn nachtvorst - maar toch iets geeft, wat men nergens anders kan vinden. De zomer is warmer en brengt misschien meer vruchten. Maar de prilheid van een lente is in wezen haar grootste vreugde. Deze vindt men nergens anders zo.

Zoals ook het feit van Jezus' herrijzenis voor de apostelen op den duur waarschijnlijk doodgewoon werd, maar het eerste zien van de meester, zomaar, opeens tussen hen in, hun werkelijke vreugde en hun werkelijk, geloof ongetwijfeld blijvend heeft beïnvloed. Ik meen, dat de mens - en dat zal niet eens zo vele jaren van u af liggen - binnen het kader van de vernieuwing opeens geconfronteerd zal worden met die prille vreugde binnen het Ik. Vaag als de eerste lentebries. Vaag als de eerste droom van een komende liefde, zo ijl, dat het nog geen vorm heeft. De eerste erkenning van de nu reeds werkende vernieuwing zal voor velen een droom van Licht zijn zoals het woord lente alleen reeds een droom kan wekken van Licht, bloesem en een eerste groen blad.

Zo gaat het met deze vernieuwing: het is een droom. Een droom, die sterker wordt. Een droom, die nu voor steeds meer mensen begint te leven, een droom, die alles verandert, ook voor ons. In de winter kun je nog zeggen: wij zullen de bomen beschermen. Tegen het voorjaar kun je nog gaan snoeien. Nu is die tijd voorbij. Er valt niet meer te snoeien. Er valt niet meer te doen. Wanneer het u nog een droom lijkt, zo moeten wij maar met u dromen. Dat is het enige, wat ons nog blijft. Vernieuwing is de mens die in zich jong wordt. Vergis u niet of u nu 18 bent of 88, u bent oud. Oud omdat u gejaagd wordt door straaljagers en onbarmhartig doortikkende klokken. Oud, omdat u steeds door dingen buiten uzelf wordt gedreven, of het nu een op tijd op kantoor of fabriek is, dan wel het halen van een trein, die immers niet wacht. Dit betekent sleur, zorg, gejaagdheid. Daarom bent u oud.

Het jonge, het werkelijk prille kenmerkt zich juist door een niet voortdurend bepaald zijn in tijd, een niet steeds weer vastgelegd zijn door regels en normen, die men zelf handhaaft. Deze vrijheid, innerlijk vooral beleefd, is het kenmerk van de vernieuwing, van het wonder, dat gaat

gebeuren. Ik ben ervan overtuigd, dat u in de komende jaren daarvan steeds meer zult gaan bemerken.

Nu zijn er onder u heel wat ouderen. Wanneer u deze invloed ondergaat en tot uiting durft te brengen, zo zullen ze tegen u misschien wel zeggen: je wordt kinds. Ik heb dan voor u een mooi antwoord: "Indien gij niet zijt als deze kinderen, voorwaar, gij zult niet ingaan tot het koninkrijk der hemelen".

Wees dus rustig een beetje kinds in de ogen der anderen. Wanneer je zelf maar gelukkig bent. Want de vernieuwing is ook geluk: het herleven van de kunst gelukkig te zijn, de kunst om in jezelf sterk te zijn en je niets aan te trekken van alles, wat er rond je gebeurt. De kunst ook om uit jezelf krachten te putten, zo groot, dat het schijnt of je wonderen doet en aan het wonder voorbij gaat, zonder er zelfs maar bij te denken.

Ik verkondig u deze goede vrijdag niet de christelijke leer, maar de komende tijd. Ik doe dit niet, omdat ik Jezus verwerp, maar omdat ik de Meester ken: omdat ik weet, wie en wat Hij is. Dat, wat jullie in de vele woorden en vergoddelijking steeds weer vergeten. Want Jezus zelf is als een eerste lentewind, die de eerste vreugden brengt na de doodsheid van de winter. Jezus is als de bloesem, die uit het schijnbaar dode hout komt en plotseling leven en vreugde geeft alom. Jezus is als de zon die, krachtig wordend, de nevel doet wegsmelten en de glinstering van de dauw gebruikt om zichzelf te weerkaatsen in al, wat leeft. Jezus is geen -neem mij niet kwalijk - vrome sodemieter geweest. Hij heeft zichzelf nooit gewichtig gevonden. Dat doen wij misschien, maar Hij niet. Jezus leefde eenvoudig zijn taak. Wat men op de Goede Vrijdag herdenkt, is daaruit maar een enkel, klein punt, een enkel, heel klein gebeuren - al is het voor de mensen ook nog, zo wonderbaarlijk.

En wij? Wij zijn alleen waarlijk eeuwig, wanneer ook wij voor een taak kunnen leven. De vernieuwing moet de mensen daarom ook een taak brengen. Een taak kan vermoeiend zijn. Maar zij kan ook iets zijn, waarin je eerst werkelijk leeft. Je taak kan iets vreemds zijn, iets, waaraan je nooit gedacht hebt. En zij komt tot je op vreemde wijze. U wilt misschien ook wel meedoen aan de vernieuwing. U verwacht misschien wel, dat er vandaag of morgen een plechtige engel naast uw stoel of bed zal staan met een grote rol en zal oplezen: "Uit de naam van de Heer vertel ik u, dat gij vanaf heden zijt aangesteld tot..." Vergeet dat maar. Het gaat zo:

Op een ogenblik sta je voor een probleem. Gewoon net als altijd eigenlijk. Maar opeens ontdek je, dat het toch wel anders is: dit is een probleem, dat niet kan worden opgelost volgens de theorie, die je kent en met de middel die je pleegt te gebruiken. Wanneer je zover bent, dan blijkt opeens, dat je moet kiezen: de zaak erbij neerleggen of verder gaan. Maar waar je dan terecht komt, weet je eenvoudig niet. Het is, alsof je een dwaaltuin binnen gaat. Dat is dan in wezen je taak.

En de vernieuwing betekent voor ons allen een taak. Steeds meer mensen zullen er ook toe komen om die taak aan te nemen, al is het alleen maar uit verzet tegen of verveling over alles, wat is. Wie zich bewust wordt van dit alles en ook innerlijk een taak heeft, leeft niet meer uiterlijk, maar wordt vanuit zich gestuwd. Hij is niet opeens een ander, maar hij voelt zich vrijer, hij staat anders tegenover de maatschappij en het leven. Men werkt dan met andere krachten, denkt andere gedachten, zingt zelfs andere liederen. Dat is belangrijk. Dat is de achtergrond van Jezus' leven en al wat daarmee verbonden is voor u.

Wij kunnen natuurlijk nadenken over de anderen, de apostelen van eens. Daar heb je Judas, de verrader. Ach Judas, wat heb je een talrijk nageslacht in de geest. En daar is Petrus, de impulsieve: eerst slaan en later doen of je van niets weet. Och Petrus, je zou de patroon van de hedendaagse jeugd kunnen zijn. En dan Johannes, die de moed had met Maria te staan en te lijden onder het kruis. Ook Johannes heeft veel volgelingen in deze tijd. Want vele mensen staan onder het kruis in deze dagen, waarop hun ideeën en idealen sterven, en wenen. Toch lijkt mij juist deze Johannes de beste patroon voor deze fase van de vernieuwing. Toen hij daar stond onder het kruis en Jezus sprak: "Vrouw, zie uw zoon, zoon, zie uw moeder", gebeurde er iets in Johannes.

Hij vergat zijn daadloos treuren zodra dit was gezegd. Hij voelde: ik moet nu deze taak overnemen. Johannes, in de ogen van de andere volgelingen een wat slappe en dromerige, misschien zelfs wat mystieke figuur, die ver van de werkelijkheid stond, een kwast, waarvan men niet kon begrijpen, dat Jezus hem zoveel aandacht waardig keurde, is de eerste, die juist reageert. Hij aanvaardt een taak. Wanneer Jezus uit de dood opstaat, zijn alle anderen nieuwsgierig. Thomas vraagt om een bewijs. Johannes niet. Hij is niet nieuwsgierig. Hij weet het wel. Johannes heeft zijn taak, een doel in zijn leven, gevonden. Voor hem was de opstanding reeds een feit, toen Jezus nog stervende was.

Uw wereld hangt aan het kruis. Wie bent u? Judas, omdat uzelf dit hebt helpen veroorzaken? Heeft u geprobeerd het conflict in deze wereld te forceren, opdat er eindelijk eens een keer rechtvaardigheid zal zijn? Of bent u als Petrus? Hebt u misschien idealen met al uw macht verdedigd, maar doet u, nu het gevaarlijk kan zijn, toch maar liever, of u er niet bij behoort? Of leeft er in u iets van de enige apostel, die de werkelijke vernieuwing kende, Johannes? Johannes ziet de taak niet als een openbaring van Jezus, maar eenvoudig als een werk. Het troosten van een bedroefde, het geven van kracht aan hen, die door de ondergang van door hen geliefde dingen, zelf haast ten onder dreigen te gaan. Ongeveer hetzelfde is uw eerste taak waarschijnlijk, of u dit nu weet of niet: eenvoudig hen, die teveel in deze wereld zien ondergaan, helpen, om desondanks te leven als mens.

Dan komt de tweede taak van de vernieuwing: begrip hebben voor het wonder.

Van sommige apostelen wordt verteld, dat zij, na Jezus heengaan en het Pinkstergebeuren, wonderen deden. Heel gewoon. Waarom denkt u? Omdat zij heilig waren? Vergeet dat maar. Neen. Zij deden wonderen omdat zij in zichzelf zeker waren, omdat het eenvoudigweg moest gebeuren. En alles wat moet, kán. Daarom zal een deel van deze tweede taak wel zijn te leren erkennen, wat noodzakelijk is en het noodzakelijke steeds te volbrengen, zelfs al schijnt het onmogelijk te zijn.

Er volgt nog een derde taak. Dat heeft nog wel de tijd en zal aan de meesten van u nog wel voorbij gaan. Wees maar niet bang.

Maar in deze dagen is de eerste mogelijkheid er om die taak te aanvaarden en te vervullen. Er zijn ogenblikken, dat je beslissingen voor anderen moet nemen, terwijl je zelf innerlijk nog niet eens zeker bent. Ogenblikken, dat je verantwoordelijkheid moet nemen.

De derde taak is: wanneer het noodzakelijk is de verantwoordelijkheid voor anderen te dragen zonder je ooit aan de consequenties daarvan te onttrekken.

Dat zijn de drie taken van de vernieuwing. En het resultaat? Dat de mens leert waarlijk mens te worden. Dat in plaats van een ondergang - waarbij men in het jaar 2000 alleen nog terug kan zien op een blauwe radioactief-gloeiende bol, die eens aarde heeft geheten bij zijn bewoners - men de mens eenvoudig mens ziet zijn. Let wel: ik zeg u niet dit te geloven, te aanvaarden of te verwerpen. Wat dit voor u betekenen kan, moet u zelf maar uitzoeken. Vernieuwing is iets anders dan aanvaarden. Het wil alleen zeggen: mens zijn, boven het dier staan, meester zijn over jezelf, waar dit noodzakelijk is, kunnen genieten van het leven, zelfs van het doelloze van het leven.

Voor alles betekent volgens mij 'waarlijk mens zijn' echter: jezelf met anderen en aan anderen dienstbaar maken. Het grootste geluk, dat een mens bezit, is dat hij kan geven - ook al beseft men dit zelf soms niet.

De mensen van heden weten haast niet meer, wat werkelijk geven is, zij weten alleen nog maar van schreeuwen, eisen en een fooi voor weldadigheid. Toch trachten de mensen wel iets te geven. Maar zij willen alles geven buiten zichzelf, hun werkelijke Ik. Hun bezit en desnoods hun lichaam willen zij nog wegschenken. Maar daarmee willen zij niet hun werkelijke Ik geven, hun geheimste gedachten, hun leven. Toch wordt een gave juist door het daarbij wegschenken van je gehele Ik-heid de ware, de grootste vreugde, de grootste vrijheid.

De mensen zullen moeten leren schenken met geheel hun wezen, niet omentwille van een lichamelijke roes, een sociaal ideaal, of een religieus mooi praatje, maar omdat zij beseffen, dat zij alleen zo werkelijk mens kunnen zijn.

"Zie de zoon des mensen". Zie hem ook zo op Goede Vrijdag. Indien gij gelooft in Zijn goedheid, in Hem gelooft, wees Hem dan ook waardig. Wees met Hem mens.

Maar misschien zegt dit u weinig. U had onthullingen over de toekomst verwacht?

Dat heeft weinig zin: Ik kan u spreken over het Goddelijk Licht, dat reeds morgen kan komen. Maar wanneer het komt, heeft u er misschien geen tijd of aandacht voor. Dan zegt u later maar, dat ik heb staan bazelen en liegen. Wanneer u echter werkelijk behoefte hebt aan iets, zo geef ik u dit op mijn wijze: een beschrijving van de vernieuwing, waarin de mens niet bewust wordt door een mythe of een bepaald systeem, maar waarin dé bewustwording bepaald wordt door eigen innerlijke erkenning van eeuwige waarden. Wanneer ik spreek over de tijden, die komen, dan spreek ik ook over de bereiking, over die droom, die je haast niet durft dromen, die droom, waarin de dood geen grens meer betekent, alle dingen één zijn en jezelf niets meer bent. Dat zijn wonderlijke dromen, met vreemde landschappen en dreigingen, maar ook met werkelijke vreugden. De dromen van de vernieuwing.

Durft u dromen?

O, het kan wel eens moeilijk zijn, zelfs wanneer je droomt. En het leven zelf is ook zo eenvoudig niet, juist in deze tijd kan het vaak moeilijk en onoverzichtelijk zijn als gevolg van de inwerkingen, die voeren tot de vernieuwing. In Zeeland hebben zij een mooi devies: "Ik worstel en kom boven." Het zal voor u in deze dagen vaak moeilijk zijn de stortvloed van woorden - de onze daarbij - te overwinnen en toch de waarheid innerlijk weer te vinden. Het lijkt moeilijk de juiste weg te vinden, de juiste mogelijkheden te zien. Worstel dan in deze vloed van woorden en kom boven door te beseffen, dat men het juiste leven, de juiste weg alleen kan vinden door eigen streven, door eigen bereiken. Indien u werkelijk wilt, dan kan dit bereikt worden, dan kunt ook u dit. Wanneer u maar werkelijk en oprecht wilt.

Nu dit gezegd is, heb ik toch wel een kleine predictie voor u:

Wanneer u begint te worstelen, om boven de schijn uit te komen en eindelijk eens uzelf te kunnen zijn, zult u daarvoor een hoge prijs moeten betalen. Niet in geld, maar in teleurstellingen, miskenning en het verlies van dingen, die u toch werkelijk meende te bezitten, zoals het respect en de genegenheid van anderen. Daar tegenover staat, dat alles, wat u zo verliest, in feite toch reeds waardeloos was, terwijl wat u winnen kunt, een onmetelijke waarde betekent in alle leven.

Indien u uw verlies kunt opnemen, wat niet eenieder zal willen doen, zo beloof ik u een tweede ding:

Vóór deze zomer uit is, zult u een ander mens zijn. Doodgewoon een ander mens. Want deze invloed van vernieuwing, die zeker ergens een offer vergt, drukt in deze dagen reeds zijn stempel op u. Voor de maand uit is, begint het spel rond u reeds. Meer energie zult u kennen, maar ook meer conflicten. Voor en tegen de wet zal men strijden en u niet verschonen van zijn pogen, u te betrekken in de dingen, die u niet aangaan. Blijf dan afgaan op uw innerlijke waarheid, handel dan in overeenstemming met hetgeen wij bespraken, en u zult inspiratie en krachten ontdekken, waarop u niet durfde rekenen.

Daarmede ben ik aan het einde van mijn betoog. Zo dadelijk komt een gastspreker, iemand, die u misschien liever zult aanhoren dan mij. Men heeft mij tenminste weleens gezegd: je bent een demagoog. Dat mag waar zijn, maar ik doe het om u iets beter en iets meer bewust te maken. Andere demagogen doen soortgelijke dingen echter, om u dommer, banger, slaafser en minder bewust te maken.

Maar het zal de moeite wel waard zijn, om naar onze gast te luisteren zo dadelijk. Dan zult u zien: in deze dagen spreken alle dingen van de vernieuwing. De vernieuwing spreekt tot u vanuit uw eigen leven ook, vanuit die kleine veranderingen en conflicten, waarmee u misschien nu nog geen rekening houdt. Maar een spreker als hij, die komt - zijn naam is in dit verband van geen belang - kan voor u het zegel op de vernieuwing zijn en ook u voeren tot een in jezelf antwoord geven voor jezelf, het vinden van een antwoord op vragen, die met geen woorden te omschrijven zijn en waarop het antwoord alleen maar uit een sfeer voort kan komen.

Wat mij betreft, ik ben u dankbaar voor uw geduld en wens u een goedenavond.

Goedenavond, vrienden.

INLEIDING - GASTSPREKER

Zo dadelijk komt er dus een gastspreker. Om de overgang iets gemakkelijker te maken, vraag ik voor een ogenblik uw aandacht.

In de tijd, dat de grote geesten op aarde leven, brengen zij de mens over het algemeen veel, wat hij niet begrijpen kan. Hun leer is altijd zo eenvoudig en de mens - vooral ook de mens van heden - weet met eenvoud nu eenmaal niet goed raad.

Toch moeten wij begrijpen dat deze entiteiten, of zij nu op aarde leven of elders, steeds dezelfde blijven. Zij hebben alles herleid tot enkele simpele principes, tot enkele eenvoudige gedachten. Deze eenvoudige gedachten, die soms op voorschriften gelijken er in andere gevallen meer van gelijkenissen weghebben, worden door hen gegeven in een pogen de mens terug te voeren tot zichzelf.

Wij zijn nu eenmaal wezens, die tegen zichzelf verdeeld plegen te zijn. Wij zijn het zelden geheel met onszelf eens en zoeken juist daardoor naar de ingewikkelde mogelijkheden en overwegingen die het ons dan toch nog mogelijk moeten maken, met ons zelf te leven.

Op het ogenblik echter, dat wij doordringen naar een hogere waarheid, moeten wij deze ingewikkeldheid achterlaten. Uit de veelvuldigheid van uitleg, interpretaties en betogen, moeten wij trachten terug te keren tot één waarheid. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijze de enige waarheid te zijn, maar het is de ene waarheid, die het ons mogelijk maakt, werkelijk gelukkig te zijn, bewust te leven en onze vele stoffelijke aspiraties ook geestelijk waar te maken, terwijl wij aan de andere kant moeten leren, onze geestelijke aspiraties ook om te zetten in stoffelijke uitingen.

De term Meester is natuurlijk wat dubieus. Want wat is een Meester? Men zou kunnen zeggen: een Leraar. Maar een grote geest, die is teruggekeerd tot eenvoud, leraart eigenlijk niet meer. Hij probeert alleen ons te laten zien, wie en wat hij is. Vaak zeggen wij: "dezen staan zo ver boven ons", dat is echter, naar ik meen, alleen maar waar, omdat wij zozeer tot hen opkijken. Wanneer wij hen durven aanvaarden voor wat zij zijn: wezens, die, juist door hun terugkeer tot de grote eenvoud, zo sterk zich met ons en alle dingen verwant weten, dan zullen wij hen toch eerder als broeders ervaren dan als wezens, die ver van ons afstaan.

Het enige, wat wij over hen wel met zekerheid kunnen zeggen is dit: een Meester geeft ons vaak een rust, die wij zelf niet kunnen vinden. Hij geeft ons een gevoel van heiligheid, dat wij meestal ontberen. Ik meen echter, dat een Meester dit niet doet door bewust ons te hanteren en te manipuleren, maar dat het eenvoudig komt doordat wij een ogenblik vergeten hoe complex wijzelf en onze problemen volgens onszelf wel zijn.

Ik hoop, dat u deze punten mede in overweging wilt nemen, wanneer u later eens nadenkt over alles, wat onze gast van heden te zeggen heeft. Ik geef nu het woord aan hem over.

Goedenavond.

GASTSPREKER

Goedenavond.

Wanneer de mensheid het lijden van anderen herdenkt, gevoelt zij zich daardoor zeer gegrepen. Maar lijden is slechts het onbegrip voor onze werkelijke bestemming. Wie aanvaardt, wat in hem is gelegen en het doel vervult, dat hij in zichzelf erkent, lijdt niet werkelijk.

Daarom is het ook dwaas het lijden te vrezen. De mens, die zich bezighoudt met het goede van anderen verheerlijkt hen, wil beelden voor hen oprichten en wil hen machtig en groot heten. Maar wij kennen in ons zelf allen een waarheid, waaruit wij waarlijk bestaan.

Wie nu leeft vanuit de waarheid van zijn driften, kent zichzelf niet en dreigt ten onder te gaan. Wie echter leeft vanuit de waarheid van zijn innerlijk besef, bereikt alle dingen, die noodzakelijk zijn:

Hij is sterk en goed, of de wereld hem als zodanig erkent of niet.

Dood en sterven zijn slechts een korte rustpoze op onze weg naar de oneindigheid.

Wie de dood vreest, verstijft in de dood als Lots vrouw deed, toen zij - volgens de legende - omkeek.

Wie vreest voor de dood, sterft waarlijk. Maar wie beseft, dat zelfs het sterven slechts een vorm van leven betekent, kent geen angst en geen dood.

Men spreekt u in deze dagen van de herrijzenis. Herrijst dan iemand, die voor een kort ogenblik verdween uit het vertrek, waarin u vertoeft?

Leven is onvergankelijk en eeuwig. Het is belangrijk het leven te erkennen, niet te vragen vanwaar het kwam, of waarheen het gaat.

Er is een God. Een God, die dichtbij is, wanneer je Hem kunt beseffen, veraf is, wanneer je over Hem denken wilt. Deze God is leven. Zijn leven is ons leven. Zijn Kracht de onze.

Zo laat ons dan, in het besef van die God, het leven maken tot een Goddelijke waarde, niet tot het verwerpelijke van een, die vreest.

Mensen binden zich aan leven, aan mensen, aan begrippen. Wee, wie zich ketent. Want met zware ketenen kunt gij uw weg niet gaan. En wie zal de lust kennen van het spel in de wateren, wanneer loodzware gasten hem naar de bodem sleuren?

Hecht u niet aan de dingen. Hecht u slechts aan de levende essentie. Hecht u slechts aan dat, wat eeuwig kan zijn in en voor u. Laat al het andere als waardeloos terzijde.

Want slechts zo zult gij vrij zijn, om waarlijk, te leven, zo overwint gij de dood, zo vindt gij de kracht die nodig is om alles te volbrengen, wat geschreven staat als uw lot.

Een mens droomt van een God, die zijn wegen bepaalt. Maar er is geen God, die uw daden van dag tot dag heeft neergeschreven.

Er zijn mensen, die dromen van een God, die hen volledig vrij laat. Maar waarlijk, in de kosmos bestaat geen vrijheid buiten deze ene: jezelf te zijn volgens oorsprong en bestemming.

Zo zeg ik u: Wees uzelf, waardig de kracht die gij erkent als God, waardig uzelf, volgers beste weten.

Want niet in de gebeurtenissen van alle dagen zijt gij geketend, maar vastgelegd is uw plaats in de hemel, vastgelegd is uw plaats in het werkelijke bestaan.

De tijd is een kringloop: de tijd, die is geweest, keert eens terug. Maar niemand weet, wanneer.

Leef dan uw tijd niet alsof zij belangrijk ware; want tijd is niet belangrijk. Slechts het leven en bewustzijn, dat in ons bestaat en niet zich herhaalt en terugkeert, maar de waarde van ons bestaan bestendigt en vereeuwigd, is belangrijk.

Speel met de tijd als een kind, maar werk met de Kracht, die de tijd u geeft als een, die bewust zijn handwerk beoefent.

Men denk, dat materie laag is en de geest hoog. Ik echter vraag u: leef de stof minder dan de geest? Of de geest meer dan de stof?

Het is het leven, dat kracht is en ervaring, dat heilig is, omdat het, het bewustzijn van eigen wezen voortbrengt.

Eer dan de kracht van het leven en het levende in stof en geest en aarzel niet, het leven heilig te noemen, zelfs indien het u bedreigt.

Men zegt u: liefde is belangrijk. Men zegt u: Jezus, stierf voor u uit liefde. Maar ik zeg u: alle liefde is waan en droom, tenzij zij voortkomt uit eeuwige verbondenheid.

Jezus stierf, omdat dit sterven deel was van zijn wezen en ook de wereld, waarvoor hij stierf deel was van zijn wezen. Hij stierf omwille van het leven, dat is in alle dingen, niet om te offeren, niet om een beperkte liefde.

Hij heeft ons geleerd lief te hebben. De mens heeft daarvan gemaakt een bezit. Doch ik zeg u: een liefde, die alle dingen aanvaardt als deel van eigen wezen, is waar. Zij is geen keten en geen bezit, maar de vrijheid van een éénwording met het Al.

Doch wie lief heeft op beperkte wijze, ketent zich en kan aan zijn ketens ten onder gaan.

Men roept u toe: geloof. Maar hoe kunt gij geloven, wat niet reeds in u bestaat? Want waarlijk geloven is een zekerheid kennen. En deze wordt niet opgelegd, doch spontaan geboren.

Ik zeg u: indien gij een geloof hebt, handel volgens dit geloof zonder aarzelen en zonder pauze. Indien gij geen geloof in uzelf kunt vinden, indien er geen geloof is, dat u sterkt, zo strijdt niet, om een willekeurig geloof te aanvaarden, maar leef, opdat er eens in u een zekerheid moge zijn.

Op deze Goede vrijdag wilde ik tot u spreken omwille van het verleden en omwille van de toekomst. Want dat, wat geweest is, werd vervormd door de gedachten der mensen, verwrongen door de gang van de tijd. Het was de beleving van de eerlijke, ware liefdekracht, die geen beperkingen kent.

Dat, wat komen gaat is de proef: de proef van een liefde, die in staat is zichzelf en het leven te kennen. Of: de liefdeloosheid, waarin al teloor gaat.

Wat was, is voorbij. De beelden van vroeger zijn gestorven. Maar de Kracht, waaruit zij eens bestonden leeft voort.

Zij is de kern van uw dagen, zij is de Kracht, die in uw toekomst spreken zal. Wat geweest is keert terug in een andere vorm, een ander lichaam als een andere waarheid misschien, en blijft toch dezelfde.

Droom niet, o mens van heden, van wat was. Want zie: wie droomt, ziet het Licht van bewustzijn doven en in de duisternis vreest hij, dat wat hem kan redden.

Leeft het Licht in deze dagen. Laat vreugde en Kracht, geluk en vertrouwen in uzelf groeien, opdat gij sterk mag zijn en Lichtend. Want waarlijk weet gij niet, wanneer de stem klinkt, die u roept.

De Meesters van Licht weten en zij zenden tot deze wereld veel. Ik ben er een.

De Meesters van Licht, de Hoogsten, zij, die zijn de delen van de geest, die uitgaat, weten en zenden Krachten en zenden een roepstem. Want zij weten, wat is en wat geschiedt. Ik kan veel vermoeden, maar weten als dezen is mij niet gegeven.

Slechts één zekerheid ken ik in dit uur, één kracht ken ik die onvergankelijk is en één waarheid, die eeuwig is; die waarheid spreek ik u:

Gij zijt onvergankelijk en zult komen tot uw doel, ongeacht de tijd, die gij leeft of het leven, dat gij voert. Want dit is uw bestemming.

En ik ken een Kracht, die ik met u wil delen, zo gij ze aanvaarden kunt:

Ik heb deel in het leven, mijn wezen werd 1000 malen gevormd, opdat ik zijn zou, wat ik ben, opdat ik worden zal, wat mijn doel is. De kracht van het eeuwige onveranderlijke is de Kracht van uw leven en het mijne, de waarheid, die wij kennen, het Licht waaruit wij de vreugden ervaren.

Laat ons in dit Licht leven.

Goedenavond.